

Käsityksiä tieto- ja informaatioyhteiskunnasta

Pertti Huhtanen

op. nr 013134510

ATMO-08, 3.2 Työn ja yhteiskunnan tulevaisuuden mallit

Pertti Huhtanen
op. nr 013134510

ATMO-08, 3.2 Työn ja yhteiskunnan tulevaisuuden mallit

14.03.2009 v1
21.03.2009 v2
26.03.2009 v3
28.03.2009 v4
29.03.2009 v5
26.04.2009 v6
15.05.2009 v7
28.05.2009 v8
29.05.2009 v9
04.01.2010 v10

Käsityksiä tieto- ja informaatioyhteiskunnasta

Esseessäni sekä tarkastelen annettuja julkaisuja erikseen että yritän joiltakin osin soveltaa niitä tutkimuskohteeseeni, isännöintiin. Näin toimien syntyy epäyhtenäinen ja poukkoileva essee.

Drucker, Peter (1969). *The age of discontinuity. Guidelines to our changing society.* London: Heinemann. Suomeksi "Muuttumisen aika" (1970). Helsinki: Tammi.

Druckerin käännös tuntuu olevan kääntämisen ammattilaisen, ei niinkään työn tai teknologian ammattilaisen tekemä. Kieli on kankeaa.

Oleellinen ero teollisen ja tietoyhteiskunnan välillä on teoreettisen tiedon merkitys: brittien mestari-kisälli -järjestelmässä teollinen vallankumous perustui työssä oppimiseen, kun taas tietoyhteiskunnan perusta on tiede ja teoreettisen tiedon soveltaminen.

Seuraavassa esitän Druckerin tietoon perustuvan talouselämän neljä perusasiaa ja kommentoin niitä.

1. Tietotyö ei johda perinteisen työn häviämiseen.
2. Tieto ei tee taitoja tarpeettomaksi.
3. Tieto ei tee tarpeettomaksi työtä eikä taitoa, vaan mullistaa sekä työntekijän elämän että tuottavuuden.
4. Tilaisuuksia panna tieto työhön tarjoavat pääasiassa suuret organisaatiot.

(1) Systematisoitu tieto ja järjestetty oppiminen supisti työn oppimisajan viikkoihin tai kuukausiin. Toisaalta ammatillisen oppimisen etääntymistä työelämästä on helppo arvostella: et opi tekemään mitään, jos kukaan ei opeta tekemistä. Lentokaluston ylläpitoyhteisö harjoittaa ammattia, jossa entisen työhön harjaantumisen lisäksi on tavoite: pitää lentokone turvallisessa käyttökunnossa. Pyramidin rakentaja ei suinkaan kannata kiviä vaan rakentaa pyramidia. Tämä tavoite vaatii teoreettisia tietoja ja muodollista koulutusta. Perinteinen työ ei tietenkään kokonaan häviä, mutta sen osuus työmarkkinoista pienenee. Murrosvaiheessa koetaan työvoiman peruskoulutustaustan ja osaamisen vastaavan huonosti tietotyön vaatimuksiin.

(2) Druckerin (273) mietelmät tiedon ja taidon suhteesta sivuutan toteamalla, että tietoyhteiskunnan perustaidot ovat vanhan määritelmän mukaisia taitoja - niitä voidaan oppia matkimalla. Ohjelmointitaito on loppujen lopuksi ilmiöiden artikulaatiota, jota ihmiskunta on osannut vuosituhsia. Välineet ja tarvittavan käsitteellistämisen tasot ovat jonkin verran kehittyneet. Demonstraatioihin voi tutustua mm. Astuvansalmen kalliomaalauksien äärellä.

(3) Druckerin oppimaan oppimisen havainto johtaa tiedon olemuksen pohdintaan - siihen en tässä ryhdy. Sen sijaan Druckerin toteamus "tietoon perustuva talouselämä... on teknologian historiaa, joka kertoo, miten ihminen on pannut työkalut tekemään työtä" antaa vauhtia tulevaisuuden ajatteluun. Onko tällä työkalujen tekemän työn laajenemisella loppua, onko tämä vaarallista, johtaako se sellaiseen hyvään, jota ihmispopulaatio haluaa ja hallitsee?

(4) Tietotyötä tehdään kaikenkokoisissa organisaatioissa, ja ajatuskokeen pohjalta voidaan ymmärtää, että raskaita koneita ja suuria toimitiloja vaativa ei-tietotyö todennäköisimmin tehdään suurissa kuin pienissä yrityksissä. Tällä kohtaa Druckerin ennuste ei toteudu, mutta kyse voi olla myös tietotyön määritelmästä - vuoden 1969 USAssa tietotyötä varmasti tehtiin pienissäkin organisaatioissa, mutta määritelmä ei kenties sitä koskenut.

Bell, Daniel (1974). *The Coming of Post-Industrial Society. A Venture in Social Forecasting*, s 14-21, 112-119, 174-175

Bell määrittelee jälkiteollisen yhteiskunnan käsitteen viiden ulottuvuuden avulla:

- talussektori: hyödykkeiden tuotannosta palvelutalouteen
- ammattiryhmien muutokset: ammatillisen ja teknisen eliitin esiintulo
- aksiaaliperiaate: teoreettisen tiedon asema innovaatioiden ja politiikan suuntaamisessa
- tulevaisuussuuntautuneisuus: teknologian ja teknologian arvioinnin valta
- päätöksenteko: uuden ”intellektuaalisen teknologian” luominen.

Palvelutalouden synty

Clarkin mukaan kukin (kansan)talous on primäärin, sekundäärinen ja tertiäärinen sektorin yhdistelmä. Teollistuminen johtaa sektoreiden välisen tuottavuuseron vuoksi sekundääriseen eli teollisen sektorin suhteelliseen kasvuun, ja kansantuotteen edelleen kasvaessa palvelujen kysyntä kasvaa kiihtyvästi. Täten ensimmäinen ja yksinkertaisin jälkiteollisen yhteiskunnan merkki on työvoiman siirtyminen valtaosin palvelusektorille, eli kaupan, finanssialan, logistiikan, terveyden, vapaa-ajan, tutkimuksen, koulutuksen ja hallinnon aloille. Valtaosa maailman maista oli vuonna 1974 riippuvainen alhaisen tuottavuuden ja suurten suhdannevaihteluiden vaivaamasta primäärisektorista: maataloudesta, kaivannaisteollisuudesta, kala- ja metsätaloudesta, jotka perustuvat luonnonvarojen hyödyntämiseen. Länsi- ja Pohjois-Eurooppa, Japani ja Neuvostoliitto olivat tuolloin hyödykkeiden teollisia tuottajia. Vain USA:ssa palvelusektori työllisti 60% väestöstä.

Palvelun käsite saattaa piilottaa kehityksen suunnan: esimerkiksi agraarisessa Intiassa suuri osa väestöstä työskenteli tuolloin palvelusektorilla, joka työttömyyden ja alhaisten työkuormien vuoksi koostui henkilökohtaisista palveluista (esim. kodin palvelijan tehtävistä). Jälkiteolliselle yhteiskunnalle on ratkaisevaa terveyden, tutkimuksen, koulutuksen ja hallinnon palvelut, ja sieltä myös kasvaa uusi älymystö.

Ammatillisen ja teknisen eliitin esiintulo

Ammattijakauma määrittelee jälkiteollisen yhteiskunnan - ei vain missä vaan myös minkälaista työtä tehdään. Se on tärkein luokan ja kerrostuneisuuden mittari.

Teollisen yhteiskunnan luoma puoliammattitaitoisten luokka, jota voitiin nopeasti kouluttaa helppoihin koneellisen tuotannon rutiineihin, muodosti suurimman osan työvoimasta. Toimistoissa, koulutusosalalla ja hallinnossa valkokaulustyöntekijöiden määrä ylitti

ensimmäistä kertaa ("sinikaulus-") haalarityöläisten määrän USA:ssa 1956, ja vuoteen 1970 mennessä suhde oli 5:4.

Korkea-asteella (college) kouluttautuneiden ammattilaisten ja teknisten toimihenkilöiden määrä kasvoi kaksi kertaa keskimääräistä nopeammin: 1940 USA:ssa 3,9 miljoonaa, 1964 8,6 miljoonaa ja 1975 arviolta 13,2 miljoonaa. Tutkijoiden ja insinöörien määrä kasvoi kolme kertaa keskimääräistä nopeammin: 1960 luku oli 275 000, 1975 kaksinkertainen. Myös insinöörien määrä kaksinkertaistui 1,5 miljoonaan.

Teoreettisen tiedon johtava asema

Palvelutalouden ja ammattiliitin kasvun rinnalla sosiaalisen järjestelmän muutosta kuvaa aksiaaliperiaate. Teollinen yhteiskunta koordinoi koneet ja ihmiset hyödykkeiden tuotantoon. Jälkiteollinen yhteiskunta järjestyy tiedon ympärille, tavoitteenaan sosiaalinen kontrolli ja innovaatioiden ja muutosten ohjaaminen, ja tästä syntyy uusia sosiaalisia suhteita ja rakenteita, joita hallitaan politiikan keinoin.

Kaikki yhteiskunnat tarvitsevat toimiakseen tietoa, mutta jälkiteollisen yhteiskunnan tiedon luonne on muuttunut: päätöksenteko ja muutoksen suuntaaminen tarvitsevat *teoreettista* tietoa, jossa teoria ohittaa empirismin ja tieto koodataan abstrakteiksi symboli-järjestelmiksi, joilla voidaan kuvailla hyvin erilaisia ilmiöitä ja kokemuksia.

Sosiaalinen kontrolli vaatii suunnittelua ja ennustamista, ja siinä teoreettinen tieto on keskeistä. Nykyteollisuus (teräs, sähkö, lennätin, puhelin, auto, ilmaliikenne) perustuu 1800-luvun lahjakkaisiin ja innostuneisiin keksijöihin, jotka eivät piitanneet tieteestä eivätkä keksintöjensä takana olevista luonnonlaeista. Kelly ja Bessemer loivat toisistaan riippumatta oksidaatioprosessin, joka mahdollisti teräksen massatuotannon, mutta eivät tiedäneet Henry Clifton Sorbyn metallurgisista tutkimuksista, jotka paljastivat teräksen mikrorakenteen. Puhelimen keksijää Belliä voidaan pitää onnenonkijana, jonka motiivina oli raha. Lampunkeksijä Edison kehitteli "eetterikipinöitä" sähkömagnetismin tutkimuksesta välittämättä. Ensimmäinen "moderni" teollisuusala on kemia, koska kemiallinen synteesi vaati makromolekyylien teoreettista tuntemista.

Sota on teknologian kehityksen kiihdytin. Ennen ensimmäistä maailmansotaa Saksan lannoite- ja räjähdysaineteollisuus oli puoliksi riippuvainen Chilestä tuotavasta typestä. Ammoniakkia synteettisesti tuottava Haber-Bosch -prosessi kehitettiin nopeasti, ja

aselepoon mennessä Saksa oli lähes typpiomavarainen. Tämä mahdollisti pitkittyneen asemasodan ja johti mittavaan ihmisuhriin.

Jälkitekollisen yhteiskunnan käsite

Jälkitekollisen yhteiskunnan käsite korostaa teoreettisen tiedon keskeistä asemaa akselina, jonka ympärille uusi teknologia, talouden kasvu ja yhteiskunnan kerrostuneisuus organisoituvat. Tämä ei kuitenkaan tarkoita konvergenssia, jossa yksi muita merkittävämpi instituutio määrittelee yhteiskunnan. Sorokin ja Mills olivat ajatelleet Neuvostoliiton ja USA:n muuttuvan samanlaisiksi, koska molemmat olivat muuttumassa keskitetyiksi, byrokraattisiksi sotakeskeisiksi yhteiskunniksi. Tinbergen ja kumppanit väittävät, että ekonominen rationaalisuus ajaa sekä kommunistiset että kapitalistiset maat markkinalähtöiseen suunnitelmatalouteen. Levy ja Moore ajattelevat kaikkien teollistuneiden yhteiskuntien samanlaistuvan tehdastuotannon, koulutuksen ja työtehtävien kytkennän ja teknologisen tiedon luonteen vaatimusten vuoksi. Kovin harvat yhteiskunnat rakentuvat Marxin väittämällä tavalla vain yhden instituution varaan, siis siten, että järjestelmä määriteltäisiin kapitalistiseksi ja kaikki yhteiskunnalliset suhteet, kuten kulttuuriset, uskonnolliset ja poliittiset, olisivat johdettavissa tästä perustasta. Omaisuuden hallinnan akselilla tietty yhteiskuntien joukko voidaan määritellä kapitalistiseksi, mutta esimerkiksi poliittisen järjestelmän mielessä joko demokraattiseksi tai autoritaariseksi.

Maaorjuuden, kapitalismin ja sosialismin ja toisaalta esi- ja jälkitekollisen yhteiskunnan sekvenssit voidaan katsoa juontuvat Marxista. Hän määritteli tuotantotavan sisältävän sekä sosiaaliset suhteet että "voimat" eli tekniikat. Voimme siis havaita sosialistisia jälkitekollisia yhteiskuntia aivan kuten kapitalistisiakin, ja sekä NL että USA ovat molemmat teollisia yhteiskuntia, vaikkakin omaisuuden hallinnan akselilla etäällä toisistaan.

Konvergenssi ja internationalisoituminen ovat eri asioita. Maalaustaiteen, musiikin tai arkkitehtuurin tyylit voivat olla kansainvälisiä, joten "moderni" taiteilija maalaa samalla tavalla Ranskassa, Englannissa, Japanissa ja Meksikossa. Tieteellinen tieto ja teknologiset prosessit voivat olla kansainvälisiä, mutta *yhteiskunnat* erityisinä historiallisina ilmentyminä edustavat erilaisia *institutionalisoituneita* kombinaatioita, joita on vaikea verrata keskenään. Joissakin ulottuvuuksissa (teknologia, arkkitehtuuri) ne voivat muistuttaa toisiaan, toisissa (arvot, poliittiset järjestelmät, traditiot) ulottuvuuksissa ja niiden ilmentymissä - esimerkiksi koulutusjärjestelmissä - ne voivat poiketa toisistaan.

Konvergenssi voidaan määritellä siten, että yhteiskunnat muistuttavat toisiaan jotakuinkin samoissa ulottuvuuksissa, tai niillä on *samanlaiset keskeiset ongelmat*. Tämä ei millään tavoin tarkoita yhteistä tai samanlaista reagoitua (vastetta, response) ongelmiin. Vaste riippuu kunkin yhteiskunnan poliittisesta ja kulttuurisesta organisaatiosta.

Jälkitekollisen yhteiskunnan käsite tunnistaa uuden sosiaalisen organisaation (periaatteen) akselin ja määrittelee yhteiset keskeiset ongelmat. Se ei perustu Floudin ajattelemaan sosiaalisen järjestelmän konseptiin, vaan yrittää havainnoida sosiaalisen rakenteen muutosta. Kulttuuri ja sosiaalinen rakenne eriytyvät länsimaissa: ensimmäinen anti-institutionalisoituu ja paradoksaalistuu, jälkimmäinen suuntautuu toiminnan rationalisoitumiseen ja meritokratiaan. Kapitalismissa akseli on ollut yksityinen omistusoikeus ja jälkitekollisessa se on teoreettisen tiedon keskeinen asema. Länsimaisessa kulttuurissa on kuljettu "modernismia" kohti, pois perinteestä ja vanhoista instituutioista. Läntisten poliittisten järjestelmien ongelma-akseli muodostuu kansalaisten osallistumisen ja byrokratian välille.

Sosiologisessa kerrostumajärjestelmässä valta on historiallisesti perustunut omaisuuteen, ja se saavutetaan perimällä. Sen rinnalle on noussut tekninen osaaminen, joka saavutetaan koulutuksen avulla. Myös poliittinen näkyvyys muodostuu vallan ja etuoikeuksien perustaksi (erityisesti esim. etnisille ryhmille, jotka eivät voi hyödyntää kahta edellistä tapaa), ja se on saavutettavissa poliittisten liikkeiden avulla. Sosiaalisten ryhmien ja poliittisten tavoitteiden identifiointi on vaikeaa näiden periaatteiden keskinäisen ja sisäisen päällekkäisyyden ja ristiriitaisuuden vuoksi. Teknologian sijaan kulttuurista on tullut yhteiskunnan muutoksen lähde, ja vastakulttuurien ja heikentyneen protestanttisen etiikan väliset jännitteet ovat luoneet suuren ristiriidan amerikkalaisen yhteiskunnan arvojärjestelmään.

Jälkitekollinen yhteiskunta on teollisen yhteiskunnan trendien jatkumo, ja monet ilmiöt olivat ennustettavissa kauan sitten. St. Simon ja Marx olivat ihastuneita insinöörien ja tieteen roolista yhteiskunnan muuttamisessa, vaikka kummallakaan ei voinut olla tietoa tieteen vaikutuksesta talouden ja teknologian kehitykseen.

Taulukossa 1 on vertailtu esiteollisen, teollisen ja jälkitekollisen yhteiskunnan eri ulottuvuuksia. Kukin yhteiskuntatyyppi kohtaa hyvin erilaisia ongelmia. Teollisen

yhteiskunnan keskeinen talousongelma on ollut pääoma - säästämisen ja teollisuuteen investoimisen prosessin luominen. Se on toteutettu pääomamarkkinoiden, investointipankkien, omarahoituksen ja valtionverotuksen avulla. Sosiaaliset suhteet ovat keskittyneet työpaikoille, ja merkittävin sosiaalinen ongelma on ollut työnantajan ja työläisen konflikti. Investointiprosessi on rutiinia ja luokkaristiriidat kapseloitu, joten luokkataistelu ei polarisoi maata yhden ongelman ympärille. Jälkiteollisessa yhteiskunnassa pääongelma on tieteellisen toiminnan organisointi, päänäyttämönä yliopistot ja tutkimuslaitokset. 1800-luvulla ja 1900-luvun alkupuolella teollinen kapasiteetti ja siellä oleellisin teräksen tuotanto oli kansakuntien voimavarojen mittari. Toisen maailmansodan jälkeen tieteellinen kyvykkyys nousi teräksentuotannon sijalle, ja tiedepolitiikka ja tutkimusyhteisöjen sosiologia ja organisaatio olivat keskiössä.

	<u>esiteollinen</u>	<u>teollinen</u>	<u>jälkiteollinen</u>
tuotantotapa	alkutuotanto	teollinen tuotanto	jalostus ja palvelut
taloudellinen sektori	primäärinen maatalous kaivostyö kalastus puun käyttö öljy ja kaasu	sekundäärinen tavaratuotanto kestohyödykkeet muut hyödykkeet rakennustoiminta	tertiäärinen kuljetus yleishyödylliset palvelut
			kvartaäärinen kvinaäärinen
			kauppa finanssi vakuutus kiinteistöt
			terveys tutkimus virkistys koulutus hallinto
muutosresurssit	luonnonvoimat - tuuli, vesi - lihasvoiman hyväksikäyttö	luotu energia - sähkö, öljy, kaasu, ydinvoima	informaatio - tietokoneet ja tiedonsiirtojärjestelmät
strategiset resurssit	raaka-aineet	finanssipääoma	tieto
teknologia	käsityö	koneteknologia	älyllinen teknologia
ammattiperusta	käsityölläiset, maan- viljelijät, ruumiil- linen työ	insinöörit, vaihe- työntekijät ja eri- koistuneet työntekijät	tiedemiehet, tekniset ja muut asiantuntija-ammattit
metodologia	terve järki, yritys ja erehdys, kokemus	empirismi, kokeel- linen tutkimus	abstrakti teoria, mallit, simulaa- tiot, päätöksentekoteoriat, sys- teemianalyysi
aikaperspektiivi	menneisyyteen suuntau- tuminen	nykyhetken mukau- tuminen, kokeelli- suus	tulevaisuuteen suuntautuminen, en- nustus ja suunnittelu
kilpailutilanne	kamppailu luontoa vastaan	teollisuuden kil- pailu luonnon kanssa	vuorovaikutus ihmisten välillä
johtava periaate	traditionaalisuus	taloudellinen kasvu	teoreettisen tiedon yhteensovit- taminen ja hyväksikäyttö

Taulukko 1. Sosiaaliset muutokset kaaviona (Huuhtanen 2001).

1960-luvun lopun opiskelijamallakat olivat osittain vastakulttuurin reaktiota tiedeyhteiskunnan kasvuun. Kuitenkin enimmäkseen kysymys oli "organisationaalisen

ikeen" vastustaminen: älyllisen työn paineet kohdistuivat yhä nuorempiin, heidän koulutusvalintoihinsa, yliopistokoulutuksen "pakkoon" ja urasuunnitteluun.

Jälkitekollisen yhteiskunnan poliittinen ongelma on kasvava julkinen hyvinvointitalous ja yhteiskunnan kustantamien hyödykkeiden jakomekanismi. Hyödykkeiden tasajakoperiaatteen vuoksi kaikki yhteiskuntaryhmät eivät ole innokkaita osallistumaan näihin kustannuksiin. Myös avoin päätöksenteko alleviivaa maksajat ja saajat, jolloin konfliktiherkyys lisääntyy.

Laajasti ajatellen pahin ongelma on byrokratisoituminen, joka historiallisesti tarkasteltuna merkitsi vapauden lisääntymistä, kun mielivalta kitkettiin päätöksenteosta. Koko maailman impersonalisoituminen, kasvava tiede- ja teknologiariippuvuus, teknokratian ja poliittisen päätöksenteon sekoittuminen ja uuden yhdenmukaistavan hallitsevan luokan nousu ovat jälkitekollisen yhteiskunnan haasteita.

Jälkitekollisen yhteiskunnan käsitteellä yritetään kuvata ja selittää yhteiskunnan sosiaalisen rakenteen (talous, teknologia, sosiologiset kerrostumat) aksiaalista muutosta. Moderni yhteiskunta ei jakaudu tuotannontekijöiden omistajiin ja kasvottomaan proletariaattiin, vaan päätöksentekovaltaa käyttävien ja muun väestön byrokraattisiin ja valtasuhteisiin. Poliittisen järjestelmän täytyy huolehtia etujen jakamisesta ja sosiaalisesta oikeudenmukaisuudesta.

Tiedon ulottuvuudet

Encyclopedia Britannican ensimmäisen ja toisen painoksen kokosi yksi ihminen. Vasta kolmas painos 1788 vaati erikoistumista ja avustajia: yksi ihminen ei enää "hallinnut kaikkea maailman tietoa". Bell määrittelee tiedon *kokoelmaksi järjestyneitä, tosiasioita tai ideoita kuvaavia väittämiä, joka esittää perustellun päätelmän tai kokeellisen tuloksen ja joka on systemaattisessa muodossa saatettu muiden tietoon jollain viestintätavalla*. Tieto on siis eri asia kuin uutiset tai viihde. Tieto koostuu uusista päätelmistä (tutkimuksessa ja tieteessä) tai aiempien päätelmien uusista esittämistavoista (oppikirjoissa ja opetuksessa). Määritelmä on laajempi kuin Schelerin jako hallintatietoon (Machlup: välineellinen tieto), sivistystietoon (intellektuaalinen tieto) ja pelastustietoon (hengellinen tieto).

Savolainen, Reijo (1984). Informaatioammatit ja informaatioyhteiskunnan kehittyminen. *Kirjastotiede ja Informatiikka* 3(2), 35-45.

Savolaisen artikkelissa alussa kuvaillaan Druckerin (1969), Bellin (1973) ja Porat´n (1976) julkaisuja, jonka pohjalta pohditaan Machlupin (1962) julkaisusta liikkeelle lähtien pääasiassa OECD:n (1981) selvityksen pohjalta informaatioyhteiskunnan ja informaatioammatin määrittelyä.

OECD päätyi jaottelemaan informaatioammatit neljään pääluokkaan:

1. informaation tuottajat (tutkijat, kartoittajat, konsultit, kirjailijat ja säveltäjät
2. informaation käsittelijät (hallinto, johtaminen, prosessinvalvoja, klerikaaliset)
3. informaation levittäjät (koulutus, media)
4. informaation infrastruktuurin ammatit (atk, kirjansitojat, postinkantajat, puhelinasantajat).

Savolainen havaitsee informaatioammattien määrittelyssä käsitteellisiä ongelmia. Tilastokeskuksen ammatti- ja elinkeinokartoitus tai toimiala- ja elinkeinoluokitus (1983) ei tuntenut informaatioammattaja. Blomin (1983) ammattirakenteen ja luokkarakenteen välisten yhteyksien kritiikkiä kuvataan, ja Erik Olin Wrightin (lähdeviittaus puuttuu) jakoa managereihin, neuvoo antaviin managereihin, puoliautonomisiin työntekijöihin ja työväenluokkaan kritisoidaan. Ruohosen (1981) horisontaalisen ja vertikaalisen polarisaation käsitteet avataan.

Toimihenkilön ja työntekijän raja hämärtyy. Schaff (1982) arvelee tieto- ja viestintätekniiikan nousun saattavan mahdollistaa ”inhimillisen ammatin”, ”koska työ ei pelkistyisi enää raadannaksi rahapalkan vuoksi”: ”tuotantoon sitomattomana vapaa-aikanaan ihmiset voisivat kehittää tiedollisia ja taidollisia valmiuksiaan opiskelemalla jatkuvasti kiintoisia asioita”. *Homo laboransista* tulisi suhteellisen individualistinen, itseään työssä ja vapaa-aikana toteuttava *homo studiosus*.

Informaatioammatin määrittelyn tarve vähenee, kun informaatioammattilaisten osuus työvoimasta nousee 80%:iin (Feingold 1984). Termiä voidaan myös käyttää

informaatioyhteiskunnan legitiimisyyden parantamiseen. Kavonius (1982) katsoo, että humanististen ja yhteiskuntatieteellisten alojen naisistuminen ja yksityisen sektorin teknisen ja kaupallisen alan miesvoittoisuus johtaa matala- ja korkeapalkka-alojen väliseen muuriin.

***Kansallinen innovaatiostrategia 12.6.2008.* (valtioneuvoston käsittelyssä). Osa I, (Strategia), s. 1-14 sekä Osa II (Toimeenpanohjelma) jaksot 2 ja 3. S. 26-37.**

Miettinen, Reijo (2008). *Kansallisesta innovaatiostrategiasta. Esitysmateriaali Tieteellinen tutkimus ja innovaatiostrategia –seminaarista 22.09.2008.*

Isännöintialan ja innovaatiopolitiikan yhteyksiä on vaikea hahmottaa. Isännöinti kohdistuu asunto-osakeyhtiöihin, ja asuminen ja koti ovat monelle elämän tärkeimpiä asioita. Muutosten hitaus ja usko kiinteistön ”ikuisuuteen” (saks. Immobilien) ovat hieman vastakkaisia innovaatiokäsitteelle. Varsinkin kilpailukäsite tuntuu vieraalta.

Kuitenkin mukava koti ja vähän häiriöitä asumisessa virkistää ihmistä, ja siitä voisi seurata ”kilpailukyvyyn” paraneminen.

Sosiaaliset innovaatiot ja palveluinnovaatiot ovat selvimmin ymmärrettävissä isännöintialalla. On paljon näyttöä mikrotason sosiaalisista innovaatioista, jotka parantavat asumisviihtyvyyttä ja energiatehokkuutta. Väestön vanhetessa asumisen ja (toistaiseksi yhteiskunnankin tuottamien) terveyspalvelujen integraatio on aikamoinen haaste.

Käyttäjälähtöisyys tarkoittaisi tässä yhteydessä sitä, että hitaasti uudistuvan rakennuskannan suunnittelussa asukkaiden ääni kuuluisi paremmin. Vahvin kanava kulkenee isännöinnin kautta – on työlästä keskustella kahden miljoonan rivi- ja kerrostaloasukkaan kanssa suoraan.

Bottom up –tyyppinen asumisen ja asumispalvelujen (jota isännöinti myös on) innovointi voisi olla isännöintialan profiilia ja uusiutumista edistävä tekijä. Nykyoloissa se ei käynnisty ilman yhteiskunnan rahoitusta. Siihen on mahdollisuus RYMSHOKissa, jossa tavoitteena on toimivat tilat ja energiatehokkuus.

Kettunen, Pauli (2005). Globaalin talouskilpailun nationalismi. Teoksessa Jussi Pakkasvirta ja Pasi Saukkonen (toim.) *Nationalismi*. Porvoo: WSOY, 437-453. (Hyvinvointiyhteiskunnasta kilpailuyhteiskuntaan ja miten?)

Kettunen, Pauli (2007). *Irti kansallisesta katseesta. Vertaileva tutkimus ja metodologinen nationalismi historiantutkimuksessa –seminaarin luentomateriaali 22.1.2007.*

Kettunen, Pauli (2008). Globalisaatio ja kansallinen me. Tampere: Vastapaino, 1-20.

Pakkasvirta, Jukka (2009). Suomen maabrändin historiallinen kritiikki. *Tieteessä tapahtuu 1/2009, 55-56.*

Kettunen (2008, 19) toteaa: ”Nationalismi, *historian käyttöön erikoistunut aate*, saa voimaa globalisaatiosta”. Nationalismi on ylikansallinen ideologia. Paikallisen, kansallisen, kansainvälisen, monikansallisen, poikkikansallisen ja globaalin tasomallia kritisoidaan – se kuvaa lähinnä eri aspekteja. ”Kuva menneisyyden suljetusta yhteiskunnasta, josta siirrytään nykyisyyden ja tulevaisuuden rajattomaan maailmaan” kyseenalaistetaan (emt, 12). Globalisaatio ja hybridisaatio esitellään. Kansainvälisen ja poikkikansallisen käsitteet erotetaan toisistaan, mutta lisää pohdintaa tarvitaan. ”Globaalin ja kansallisen suhdetta voidaan kuvata myös siten, että kansainvälinen on muuttumassa poikkikansalliseksi” (Pakkasvirta 2009, 56).

Isännöinti tiedon- ja verkostojenhallinta-ammattina.

Seuraavassa pohdin ja sovellan Masudan (1981) artikkelia, Kansallista innovaatiostrategiaa (2008) ja Kansallista tietoyhteiskuntastrategiaa 2007-2015 (2006) (*Uudistuva, ihmisläheinen ja kilpailukykyinen Suomi*).

Isännöinti on tiedon- ja verkostojenhallinta-ammatti. Isännöitsijän työssä viestintä on keskeistä ja kuluttaa merkittävän osan työajasta (Isännöinnin ammattitutkimus 2006, Toivonen 2009). Pyöriän (2006, 109) mukaan tietotekniikan tulisi vähentää viestintätarvetta. Isännöitsijä tarvitsee asunto-osakeyhtiön omaisuuden elinkaarihallintaan palveluntuottajien verkostoa. Isännöitsijöiden kesken jaetut verkostot tehostavat toimintaa mm. palveluntuottajien benchmarking-tiedon kerryttämisen ansiosta.

"Vastaavasti työyhteisöjen toimintaympäristö on entistä verkottuneempi. Näitä arvoverkkoja syntyy niin henkilö- kuin yhteisötasolla. Toisaalta tämä tietoyhteiskuntaan

kiinteästi liittyvä verkostoituminen mahdollistaa uudenlaisen työn ja tiedon jakamisen, jolloin puuttuva taito tai tieto voidaan korvata verkoston toisen jäsenen taidoilla ja tiedoilla. Tietoperusteisen kasvun avaintekijöitä ovat joustavat ja verkottuneet työyhteisöt sekä niiden osaamispääoma. Työn luonteen muuttuessa entistä tietointensiivisemmäksi työssä jaksamisen merkitys korostuu." (Uudistuva, ihmisläheinen ja kilpailukykyinen Suomi, 18.)

Isännöitsijä elää Bellin (1974, 117) jaottelun mukaan esiteollista aikaa sekä ammattiperustan (käsiyöläisyys), metodologian (terve järki, yritys ja erehdys, kokemus) että aikaperspektiivin (menneisyyteen suuntautuminen) suhteen ja teollista aikaa finanssipääoman (asunto-osakeyhtiö) arvon säilyttämisen suhteen.

Tietotyön tuloksellisuuden parantamiseksi työnjakoa isännöitsijän, kiinteistösihteerin, kirjanpidon ja kiinteistöhuollon välillä tulee vahvistaa. Erityisesti kiinteistösihteerin merkitystä on korostettava asukkaiden ja hallitusten yhteyshenkilönä, jotta isännöitsijällä olisi mahdollisuus keskittyä hallituksen kokousten ja yhtiökokousten valmisteluun eli oleellisesti tiedon hankintaan, järjestämiseen, sen pohjalta suunnitteluun ja päätösvaihtoehtojen muotoiluun. Rutiinikorjauskutsut täytyy ohjata suoraan kiinteistöhuoltoon. Tieto- ja viestintäteknikan soveltamista sekä asukas- että hallitusviestintään tulee tehostaa.

Isännöitsijä verkostojen johtamisessa. Isännöitsijöiden yhteiset verkostot.

Masudan (1981) tietoyhteiskunnassa tietopalvelu (information utility) tuottaa tiedon sosio-ekonomisen kehityksen akselilla. Käyttäjien tuottama tieto lisääntyy. Tieto kasautuu ja kasautunut tieto laajenee synergisen tuotannon ja jaetun käytön kautta. Talous muuttuu rakenteellisesti vaihtotaloudesta synergialoudeksi.

Isännöitsijä elää asukkaita ja osakkaita palvelemalla, joten isännöintityön tietoyhteiskunta-kehitykseen vaikuttavat koko väestön "tietoyhteiskuntaistumisen" vaihe. Käyttäjien tuottamaa tietoa on vielä vähän, ja sitä voitaisiin lisätä esim. SKV Isännöinnin Majakka- ja Tapiolan Lämmön Emma-portaalien tapaisten, käyttäjien tietotarpeita tyydyttävien ja toisaalta käyttäjiltä saatavan vika- ja poikkeamatiedon välityskanavien avulla. Masudan tarkoittamaa synergiaa syntyy, kun asukkaat ja osakkaat kokevat asoy:n etujen mukaisen

kontribuution omien etujensa suuntaisena toimintana. "Tietoyhteiskunnassa tärkein sosiaalisen toiminnan subjekti tulee olemaan vapaaehtoinen yhteisö; sosio-ekonominen ryhmä, joka voi olla jakautunut paikallisiin yhteisöihin" (Masuda 1981). Asunto-osaakeyhtiö on yhteisöllinen, voittoa tuottamaton ja vapaaehtoinen yhteisö. "Se tavoittelee aika-arvon (time value) toteutumista; yhteiskunnan päämääränä on, että jokainen voi nauttia arvokkaasta elämästä etsiessään tulevaisuuden mahdollisuuksia." Asunto-oy:ssä ihmisen kodintarve realisoituu, ja koti on useimmille - erityisesti kylmän ilmanalan maissa - tärkein paikka arvokkaasta elämästä nauttimiseen. "Tietoyhteiskunnassa poliittinen järjestelmä tulee olemaan osallistuva demokratia, jossa kansalaisliikkeet ovat sosiaalisen muutoksen voima." Asoy:ssä osallistuva demokratia on toteuttavissa täydellisesti, joskin persoonallisuustekijät (vallankäyttäjät vs. vetäytyjät) vaikuttavat paljon.

"Tietoyhteiskunnan ongelmia tulevat olemaan tulevaisuushokit, jotka aiheutuvat ihmisten kyvyttömyydestä vastata sujuvasti ja nopeasti yhteiskunnalliseen muutokseen, yksilöiden ja terroristiryhmien toimet kuten kaappaukset ja intimitteettisuojaan loukkaukset ja kontrolloidun yhteiskunnan kriisit." Asoy:tä uhkaa eniten ilmastonmuutosshokki, johon vastaamisessa on viestinnällinen haaste (ihmisten tieto ja asenne, vrt. graduni kappale 2.3.4 Sosiaalinen energiansäästöpotentiaali), hallinnon rakenne (hallitus, yhtiökokous, asunto-osaakeyhtiölain tasapuolisuusperiaate), asukkaiden erilaiset aikaperspektiivit (nuoret ja vanhat) ja isännöinti-instituution mahdollisesti hidastavat tekijät (mikä kuuluu sopimukseen, mikä ei). "Tietoyhteiskunnan edistynein taso tulee olemaan suuren tietomäärän luomisen yhteiskunta, jossa tietokoneistuminen tekee mahdolliseksi, että jokainen voi luoda tietoa." Juuri tähän Majakka ja Emma (isännöintiyhtiöiden asukkaille tarjoamia verkkoportaaaleja) voisivat vaikuttaa. "Tietoyhteiskunnassa arvojen standardit tulevat olemaan saavutetuista päämääristä saatava tyydytys" esim. ilmastonmuutoksen torjunnassa saavutetut tulokset. "Tietoyhteiskunnan henki tulee olemaan globaalistumisen henki", oman vastuun ottaminen globaalin ongelman torjunnassa.

Kansainvälisistä ja kansallisista muutosvoimista isännöintialaan vaikuttavat ja ennakkointia vaativat eniten vapautuva kilpailu, ilmastonmuutos, energiapoliittiset kysymykset, väestön ikärakenteen muutos ja nopea eläköityminen, lisääntyvä monikulttuurisuus, sekä julkisten palveluiden laadun turvaaminen (Uudistuva, ihmisläheinen ja kilpailukykyinen Suomi, 16.)

Vapautuva kilpailu johtaa sekä joidenkin kotimaisten tuotteiden, palveluiden ja tuotantoympäristöjen äkilliseen katoamiseen että ulkomaisten palvelutuotteiden

saatavuuden ja toimijoiden asumis- ja toimitilatarpeiden äkilliseen kasvuun. Esim. Stora-Enson Summan tehtaan alasajo ja tehdastilojen myynti Googlen konesaleiksi vaikuttavat monin tavoin isännöintialaan.

Ilmastonmuutos ja energiapoliittiset kysymykset vaikuttavat energiatehokkuusosaamistarpeisiin, ja nähtäväksi jää, minkä roolin isännöintiala säilyttää tai valloittaa.

Väestön ikärakenteen muutos näkynee sekä asumisen palvelujen että muiden palvelujen (terveys, päivittäistavarakauppa) kysynnän rakenteen muutoksena. Vapaa-ajan asuminen lisääntyy, omatoimisen asumisen edellytyksiä on parannettava (hissit, kulkuaukot, pesutilat, turvallisuutta lisäävä tekniikka) ja lopulta asunto-osakeyhtiön hallinnossakin lienee tarpeen ottaa huomioon ikääntyminen (talkoilla hoidettavien yhtiön velvoitteiden uudelleenarviointi, asukkaan vastuulla olevien asioiden teettäminen palveluna, korjausten rahoittaminen rahastoinnin sijasta lainoilla). Toisaalta isännöintialalta ja muista kiinteistöpalveluista on varsin merkittävä joukko *nopeasti eläköitymässä*. Epäselvää on, mistä alalle saadaan seuraajia.

Lisääntyvä monikulttuurisuus vaatisi monikulttuurisia toimijoita, joiden kuitenkin tulisi kyetä suomenkieliseen palveluun.

Julkisten palveluiden laadun turvaaminen käy raskaammaksi yhä uusien kosteus- ja homeuutisten keskellä. Osaamistarvetta ja opetusta on, mutta koulutushalukkuus ja rahoitus on epäselvää.

Glokalisation eli paikallisuuden, yhteisöllisyyden ja sosiaalisen pääoman korostuminen globalisaation rinnalla saattaisi tarjota mahdollisuuden asukkaiden ja osakkaiden laajenevaan toimintaan asuinympäristönsä ja omaisuutensa hoitoon ja sitä kautta merkitykselliseen, turvalliseen ja hyvään elämään vastapainona lisääntyvälle muutokselle ja epävarmuudelle. Isännöintialan täytynee ottaa huomioon itsenäisten toimijoiden asoy:t, joissa palvelutarve poikkeaa totutusta.

Miten siirtyminen teollisen yhteiskunnan rakenteista ja toimintamalleista osaamis- ja palveluyhteiskunnan rakenteisiin ja toimintamalleihin vaikuttaa isännöintialaan?

Isännöintiorganisaatiot ovat syntyneet asiakkaan välittömistä tarpeista pieniksi yrityksiksi,

joten *asiakas- ja prosessilähtöisyyden* voimistamiseen toiminnan kehittämisessä organisaatiolähtöisyyden sijaan pitäisi olla hyvät mahdollisuudet. *Palvelujen tuotteistamistarve* on liittotasolla tunnistettu ja sieltä täältä nousee uudenlaisen toimintatavan versoja. Toisaalta ”erityisesti käyttäjälähtöisten palveluinnovaatioiden kehittämisessä ja käyttöönotossa Suomella onkin vielä parantamisen varaa... Suomessa palvelusektorin t&k-investoinnit ovat kansainvälisesti vertaillen erittäin matalat ja olivat vuonna 2004 vain n. 0,1 % alan jalostusarvosta, kun valmistavassa teollisuudessa vastaava luku on liki 3 % edustaen kansainvälistä kärkeä.” (Kansallinen innovaatiostrategia, 8). Pienten isännöintiyriyten kyky palveluinnovaatioihin voisi perustua vahvaan verkostoitumiseen ja yhteisiin kehityshankkeisiin. Kilpailutilanne ei välttämättä estä tätä, koska monesti toiminta on voimakkaasti alueellista, kaupunkikohtaista ja jopa korttelikohtaista.

Kustannuslaskentaa ja laatukriteerejä on kehitettävä siten, että tilaajalle olisi selkeää, minkätasosta palvelua hän voi saada mihinkin hintaan. Rakennusten elinkaaren suunnittelua, ylläpitoa ja korjausrakentamista sekä asiakkaan, isännöitsijä-toimiston ja huoltoliikkeen viestintää tehostavia tietojärjestelmiä tulee kehittää siten, että palvelut ovat asiakkaalle selkeitä ja ymmärrettäviä. (Uudistuva, ihmisläheinen ja kilpailukykyinen Suomi, 35.) Henkilöstön ja johdon osaamisen kehittämiseen käytetään resursseja, joskin toimialan osaamistarpeet ovat laaja-alaiset (Isännöinnin ammattitutkimus 2006).

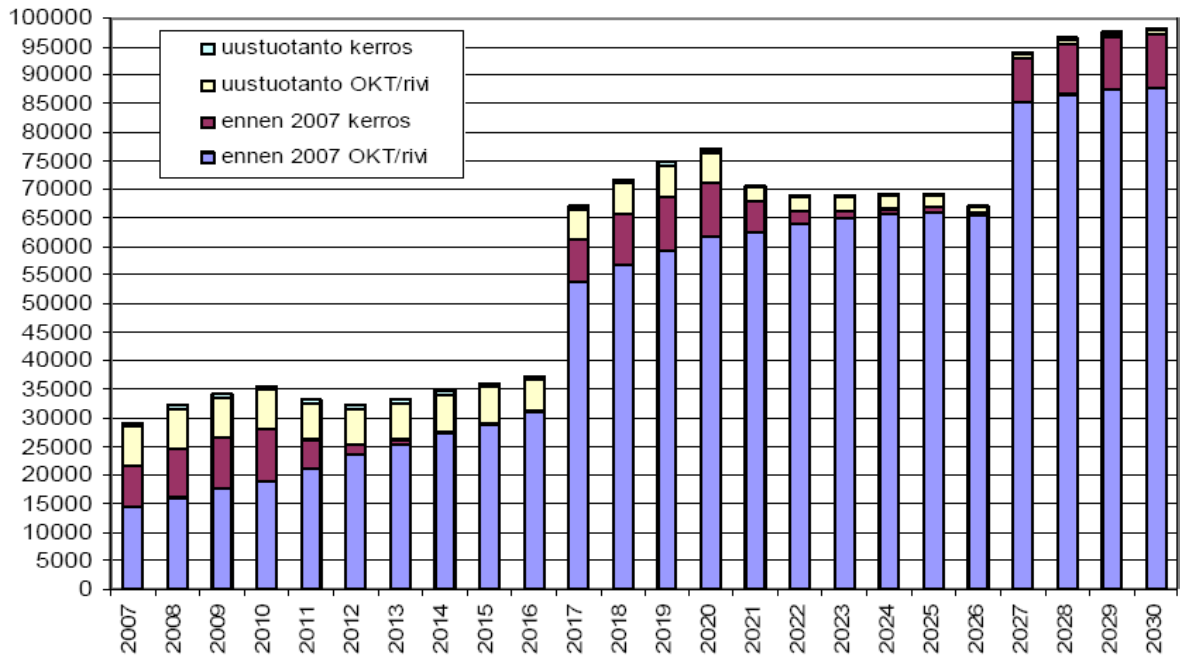
"Uusiutuminen ja innovointi edellyttävät myös aikaa luovuudelle. Tietoyhteiskunnassa tuottavuutta ei voida mitata pelkästään läsnäololla työpaikalla." Selvästi tavanomaista pidemmät työpäivät, maaliskuuhun painottuvat iltakokoukset ja niiden valmistelu sekä runsas asiakaspalveluaika uhkaavat uusiutumiskykyä.

"Kestävän tietoyhteiskuntakehityksen tavoitteena on korvata tai täydentää fyysisiä tuotteita aineettomilla tuotteilla ja palveluilla. Keskeisenä tavoitteena on myös vähentää ympäristökuormitusta tuotettua yksikköä kohden erityisesti perinteisillä toimialoilla. Tähän voidaan vaikuttaa esimerkiksi energiankulutusta pienentävillä... ratkaisuilla...". Isännöintiala on ratkaisevassa asemassa energiatehokkuuskehityksen alkuunpanijana.

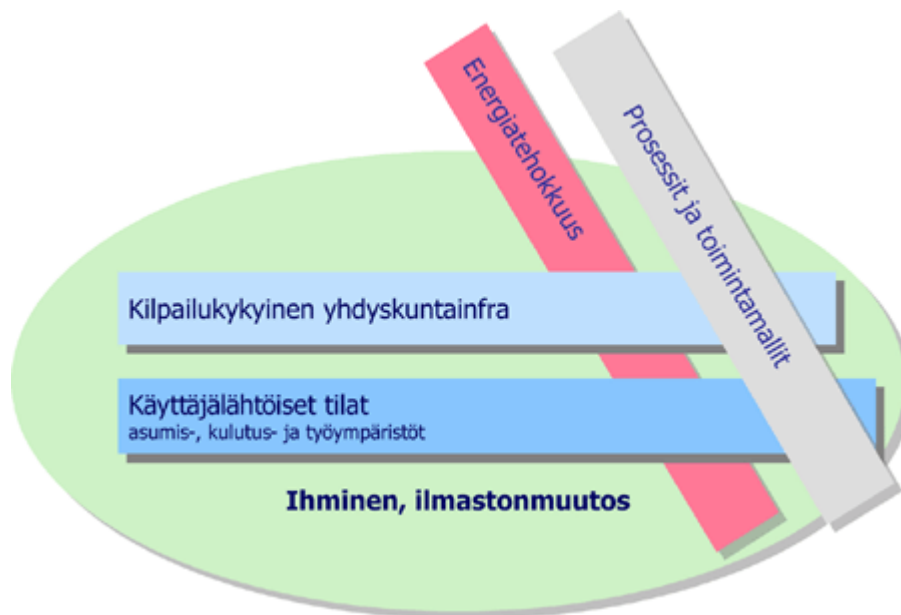
Valtion taloudellinen tutkimuskeskus selvitti energiatodistusten taloudellisia vaikutuksia 2007-2025. Energiatodistuksen seurauksena toteutettavien energiatehokkuuden parantamistoimien arvioidaan tasaantuvan 10%:iin kerrostaloista. Rivitalojen ja pientalojen energiatekninen laatu vaihtelee edellämainittuja enemmän. Aluksi säästötoimenpiteet lisääntyvät hitaasti, mutta saavuttavat 10% tason vuonna 2025, joka jälkeen prosentuaalinen kasvu jatkuu. (Honkatukia ja Perrels 2006, 8.) Säästötoimenpiteet koostuvat ikkunoiden vaihdosta, yläpohjan (katon) lisälämmöneristyksestä ja lämmitysjärjestelmän uudistamisesta, säädöstä tai korvaamisesta. Muiden säästötoimenpiteiden takaisinmaksuaika on liian pitkä, ja niitä oletetaan toteuttavan vain muiden kunnostustöiden yhteydessä. (Holopainen ym. 2007.) palvelurakennuksista arvioitiin 33% energiatodistuksen saaneista toteuttavan energiatehokkuutta parantavia investointeja.

Näillä keinoin energiansäästön arvioitiin voivan nousta 6 prosenttiin energiankulutuksesta vuoteen 2025 mennessä, mikä vastaa 250-300 miljoonaa euroa energian vuotuisesta hinnannoususta (1-1,75%) riippuen. Päästöt vähenevät noin 1 Mt CO₂-ekvivalenttia vuonna 2030. Luku on pieni verrattuna vuoden 2003 päästöihin, jotka Suomessa olivat 85,6 Mt CO₂-ekvivalenttia. (Honkatukia ja Perrels 2006, 19.)

Työ- ja elinkeinoministeriön strategisen huippuosaamisen keskittymien johtoryhmä hyväksyi 28.1.2009 Kiinteistö- ja rakennusalan strategisen huippuosaamisen keskittymän (RYM SHOK). Päättävöitteena on synnyttää sovelluslähtöisen huippututkimuksen sekä kansainvälisten tutkimusverkostojen avulla kansainvälistä kärkeä olevaa osaamista, palveluita ja tuotteita valituilla keihäänkärkialueilla. Kaikki teema-alueet läpäisevinä yhteisinä tutkimusteemoina ovat ihminen ja ilmastonmuutos. (RYM SHOK 2009.)

Kuva x. Energiatodistuksien vuosittaiset määrät talotyypeittäin (Honkatukia ja Perrels 2006, 6).

Kuva x. RYM SHOK:in tavoitteet (RYM SHOK 2009).

RYM SHOK:in avausseminaarin esityksissä ja verkkosivuilla käsitellään "sosiaalista potentiaalia", toimijoiden välistä luottamusta ja vuoropuhelua vähän. Perustajayhteisöjen näkemykset ovat ainakin nyt alkuvaiheessa teknologista ja kaupallista puhetta. Kuitenkin "Energiatehokkuus on toiminnan, laitteen tai prosessin ominaisuus, harvoin itse

päätarkoitus. Energiatehokkuus-ominaisuuden painoarvo on vahvassa nousussa." (TeM 2008, 8.)

Energiatehokkuustoimikunnan teknisten ja kaupallisten rinnalle kaipaama "sosiaalinen energiansäästöpotentiaali" määriteltiin energiatehokkuuden yhteiskunnalliseksi hyväksynnäksi, eri toimijoiden yhteistyökyvykkyudeksi, luottamukseksi ja vuoropuheluksi siitä, miten kukin kantaa vastuunsa energian käytön tehostamisessa (TeM 2008, 8). Tämä vaatii prosessien ja toimintamallien tutkimussisältöihin uusia lähestymiskulmia.

Nykyisellään aiheita kuvataan näin (RYM SHOK 2009):

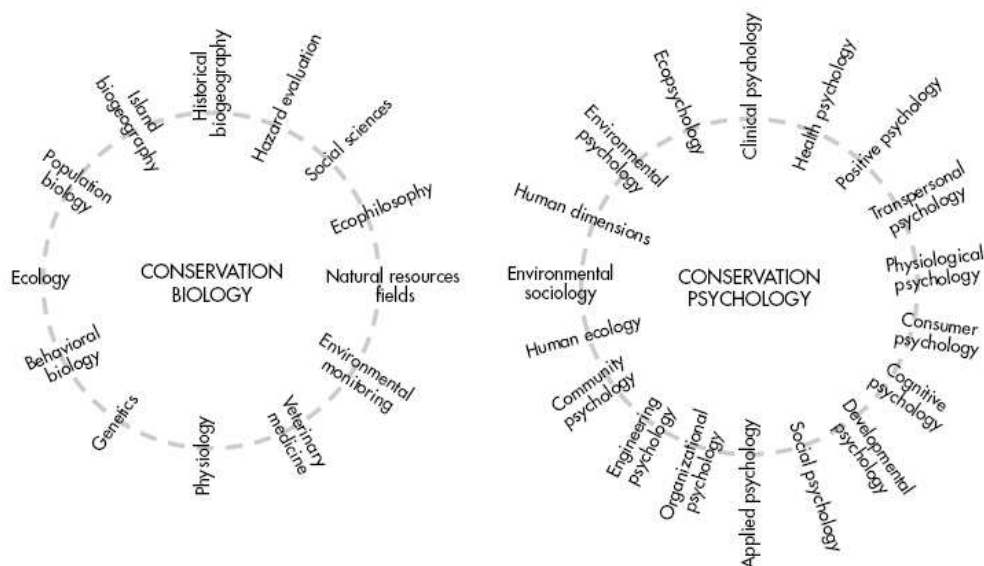
Toiminta- ja liiketoimintamallit

Arvoverkot, "lean construction", palvelujen tuotteistaminen, uuden teknologian soveltaminen liiketoiminnassa, asiakas- ja käyttäjälähtöisen päätöksenteon tuen menetelmät, asiakastarpeiden hallinta palveluja tuotantoprosesseissa, asiakkaalle syntyvän lisäarvon arviointi, toimitusketjun hallintaa tukevat teknologiat, projektitoiminnan ajanhallinta.

Elinkaaren hallinta

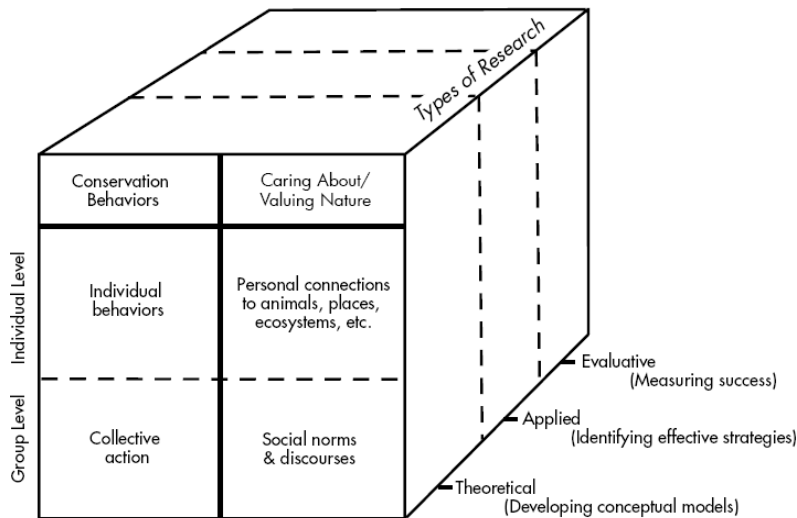
Elinkaarivaatimukset ja -arviointi, elinkaarikustannukset, ympäristöarvioinnit, konseptit ja vaatimusten hallinta, tulevaisuuden tutkimusmenetelmät, ilmastomuutos, ylläpitosuunnittelu, riskienhallinta, tuotetietopankit, inhimilliset tekijät toteutuksessa, ilmiömallinnuksen yhdistäminen tietomalleihin.

Uudeksi, täydentäväksi lähestymistavaksi voitaisiin ottaa "Conservation Psychology", joka voidaan suomentaa luonnonsuojelopsykologiaksi.

Kuva x. Luonnonsuojelubiologia ja luonnonsuojelopsykologia (Saunders 2003, 139).

Luonnonsuojelupsykologian tutkimus voisi suuntautua yhteistötasolle, soveltaviin ja arvioiviin hankkeisiin. Yksi oleellinen osa-alue, "Environmental Sociology" l. ympäristösosiologia, pohtii muunmuassa mm. ympäristöviestintää. "Ympäristöviestinnän vaikutukset liittyvät ihmisen ja muun luonnon välisen suhteen muotoutumiseen, ihmisten ympäristötietoisuuden rakentumiseen sekä erilaisten yhteiskunnallisten toimijoiden väliseen vuorovaikutukseen ympäristöasioissa" (Lyytimäki ja Palosaari 2004, 9).

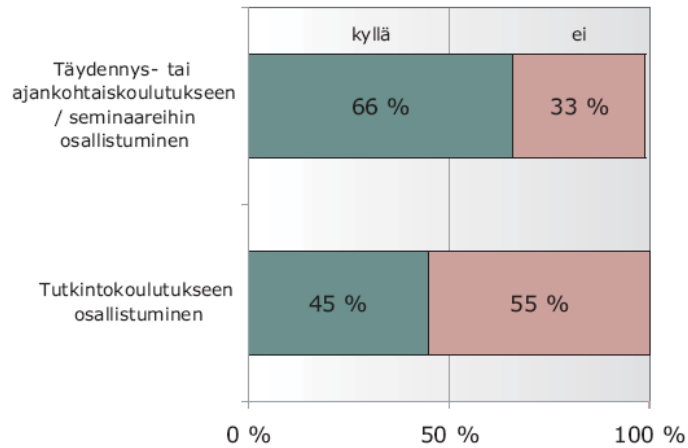
Kuva x. Luonnonsuojelupsykologian tutkimusalueiden hahmotelma (Saunders 2003, 141).

Informaatio voi vaikuttaa ympäristönmyötäiseen käyttäytymiseen tehokkaasti, jos

- se esitetään samaan aikaan ja siinä yhteydessä, jossa käyttäytyminen ilmenee
- vaikuttamisen kohderyhmä voi helposti varmistua tiedon oikeellisuudesta
- kohderyhmä samaistuu esim. mediassa esiintyvään esimerkkijoukkoon
- se on peräisin luotettavasta lähteestä
- sen yhteydessä pyydetään kaikkia sitoutumaan kuvattuun käyttäytymiseen
- interventio muistuttaa normeista, jotka tukevat tavoiteltua käyttäytymistä

(Stern 1999, 467).

Elinikäinen oppiminen on osa isännöitsijän arkipäivää. Noin puolet isännöitsijöistä osallistuu vuosittain Kiinon koulutuksiin, viidennes ei mihinkään koulutuksiin (Isännöinnin ammattitutkimus 2006, 32).

Kuva x. Koulutukseen osallistuminen (Isännöinnin ammattitutkimus 2006, 31).

Tutkimuksen perusteella voidaan sanoa, että isännöintialan kouluttautumishalukkuus ja kouluttautumismahdollisuudet ovat ajanhallintapaineista huolimatta hyvät.

Työssään onnistuvien isännöitsijöiden työtä on yritetty mallintaa. Mallinnus tuo esiin hiljaista tietoa, joka saattaa jäädä tavanomaisessa kvalitatiivisessa koulutustutkimuksessa varjoon. Erinomaisen isännöinnin kova ydin näyttää muodostuvan kolmesta oleellisesta tekijästä:

- hallitukseen tutustuminen, hallituksen työskentelyn käynnistäminen - ”talon hoito on ennen kaikkea työtä ihmisten kanssa”
- palveluverkoston kerääminen, pyörittäminen ja kehittäminen - ”verkosto (yhteistyökumppanit) on kaiken A ja O”
- luottamuksen rakentaminen taloyhtiöön ja palveluverkostoon päin - ”luottamus on kovinta valuuttaa”

(Toivonen 2009, 9.)

Toivosen havaintojen perusteella dialogisuutta, verkostoa ja luottamusta kehittävä oppiminen näyttäisi olevan tavoittelemisen arvoinen suunta.

Työn, perhe-elämän ja vapaa-ajan yhteensovittamiseen on syytä kiinnittää huomiota isännöintialalla. Pitkät työpäivät ja kevätruuhkat vaikuttavat jaksamiseen ja alalla pysymiseen.

Sulautetut järjestelmät ja läsnä-äly voivat välillisesti auttaa isännöinnin onnistumista.

”Niiden avulla tuetaan muun muassa ikääntyvän väestön ja vammaisten itsenäistä

selviytymistä sekä mahdollistetaan hyvä elämä omassa kodissa mahdollisimman pitkään. [...] yritykset hyödyntävät sulautettuja järjestelmiä logistiikassa, mikro-maksamisessa, etä- ja kulunvalvonnassa, toimintojen automatisoinnissa sekä tarjoamalla asiakkaille ennakoivia palveluita. Tieto- ja viestintäteknisten laitteiden, ohjelmistojen ja sähköisten palveluiden suunnittelussa peruslähtökohtia ovat helppokäyttöisyys ja käytettävyys... Laitteet ja palvelut ovat pääsääntöisesti esteettömiä, niissä on huomioitu ikääntyvän väestön tarpeet ja niiden käyttöönotto ja käyttö on helppoa kokemattomallekin käyttäjälle." Toistaiseksi älyteknologian toimintavarmuus ja käyttöosaaminen on vaatimatonta.

LÄHTEET

Drucker, Peter (1969). *The age of discontinuity. Guidelines to our changing society*. London: Heinemann. Suomeksi "Muuttumisen aika" (1970)

Bell, Daniel (1974). *The coming of post-industrial society. A venture in social forecasting*. London: Heinemann, 14-20 ja 112-119 sekä sivut 174-175.

Energiatehokkuustoimikunnan väliraportti 28.10.2008. Helsinki: Työ- ja elinkeinoministeriö.

Holopainen, R., Hekkanen, M., Hemmilä, K., Norvasuo, M. (2007). *Suomalaisten rakennusten energiakorjausmenetelmät ja säästöpotentiaalit*. VTT Tiedotteita - Research Notes 2377. Espoo: VTT.

Honkatukia, J., Perrels, A. (2006). *Energiatodistusten taloudelliset vaikutukset*. VATT-muistioita 75. Helsinki: Valtion taloudellinen tutkimuskeskus.

Huuhtanen, H. (2001). *Tietoyhteiskuntaa rakentamassa*. Helsinki: TIEKE Tietoyhteiskunnan kehittämiskeskus.

Isännöinnin ammattitutkimus 2006 (2007). Helsinki: Kiinteistöalan Koulutussäätiö.

Kansallinen innovaatiostrategia 12.6.2008. (valtioneuvoston käsittelyssä). Osa I, (Strategia), s. 1-14 sekä Osa II (Toimeenpanohjelma) jaksot 2 ja 3. S. 26-37.

Kansallinen tietoyhteiskuntastrategia 2007-2015 (2006). *Uudistuva, ihmisläheinen ja kilpailukykyinen Suomi*. Helsinki: Valtioneuvoston kanslia. Tietoyhteiskunnan rakentuminen (s. 8-15) ja visio vuodelle 2015 sekä sitä toteuttavat viisi tahtotilaa, 23-29, 33-34, 36-37, ja 40-41.

Kettunen, Pauli (2005). *Globaalin talouskilpailun nationalismi*. Teoksessa Jussi Pakkasvirta ja Pasi Saukkonen (toim.) *Nationalismi*. Porvoo: WSOY, 437-453. (Hyvinvointiyhteiskunnasta kilpailuyhteiskuntaan ja miten?)

- Kettunen, Pauli (2007). *Irti kansallisesta katseesta*. Vertaileva tutkimus ja metodologinen nationalismi historiantutkimuksessa –seminaarin luentomateriaali 22.1.2007.
- Kettunen, Pauli (2008). *Globalisaation ja kansallinen me*. Tampere: Vastapaino, 1-20.
- Lyytimäki, J., Palosaari, M. (2004). *Ympäristöviestinnän tutkimus Suomessa*. Suomen ympäristö 683. Helsinki: Ympäristöministeriö.
- Masuda, Yoneji (1981). *The information society as Post-industrial society*. Tokyo: IIS. Luku 3 "Image of the future information society, s. 29-35.
- Miettinen, Reijo (2008). *Kansallisesta innovaatiostrategiasta*. Esitysmateriaali Tieteellinen tutkimus ja innovaatiostrategia –seminaarista 22.09.2008.
- Pakkasvirta, Jukka (2009). Suomen maabrändin historiallinen kritiikki. *Tieteessä tapahtuu* 1/2009, 55-56.
- Pyöriä, P. (2006). *Understanding Work in the Age of Information. Finland in Focus*. Academic Dissertation, University of Tampere, Faculty of Social Sciences.
- Rakennetun ympäristön huipposaamisen keskittymä* [verkkodokumentti]. Saatavissa: <<http://www.rymshok.fi/>>. [Viittauspäivä 1.2.2009.]
- Savolainen, Reijo (1984). *Informaatioammatit ja informaatioyhteiskunnan kehittyminen*. Kirjastotiede ja Informatiikka 3(2), 35-45.
- Saunders, C.D. (2003). The Emerging Field of Conservation Psychology. *Human Ecology Review*, Vol. 10, No. 2, 139.
- Stern, P.C. (1999). Information, Incentives, and Proenvironmental Consumer Behavior. *Journal of Consumer Policy*, 22, 4.
- Toivonen, V.-M. (2009). *Verkosto on kaiken A ja O - Hyvin onnistuvan isännöintityön mallitus*. Helsinki: Kiinteistöalan Koulutussäätiö.